



**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput LXVI. Decima-tertia ratio: quia doctrina de licito usu opinionis minùs
probabilis, &c. viam aperit ad dicendum, cum plerisque Probabilistis,
cusque esse licitum sequi probabilem aliorum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

Hoc autem est conscientias pro libito dirigere, easque susque deque veterere, etiam si Director censent directionem suam contra se habere certam auctoritatem Scripturæ, vel Conciliorum (prout habet omnis opinio falsa in materia fidei) dummodò pro se habeat aliquem Casuistam, à Probabilistis existimatum doctum & pium. Cùm secundum Casuistas, ab ipsis existimatos doctos & pios, etiam secundum Sanchez (quem ipsi *Moralium Scriptorum Principem*, *splendidissimumque Theologia Moralis lumen* appellant) licitum sit in falsa secta, veræ fidei, adeòque divinæ Scripturæ, vel Traditioni contraria, permanere, quamdiù persuasum quis habet, suam ejusmodi sectam esse probabilem, & juxta eundem Sanchez, in rusticis saltem hominibus, à formali malitia excusari queant, vel ipsa gravissima peccata interna, contra duo ultima Decalogi præcepta, si à viro existimato docto & pio audierint, fornicationem & furtum externa esse peccata; at licere fornicandi & furandi desiderium. Isto namque casu l. 1. in Decal. c. 16. de tali rustico dicit: *Probabilis credo illum actum internum excusari omnino à malitia, ratione ignorantia invincibilis*, id est bonæ fidei, fundatæ in testimonio dicti viri, existimati docti & pii, non obstante certissimo divinæ Scripturæ testimonio in contrarium. Idem in casu planè simili docet de Rhodéz disp. 2. de peccat. q. 1. sect. 1. §. 2. Actum quoque externum adulterii in Susanna excusat Cornelius à Lapide in cap. 13. Daniel. ad v. 22. & 23. si metu infamiæ & mortis permisisset in se duorum senum libidinem, interiùs non consentiendo, prout alibi videbitur. Alias horrendas Probabilistarum laxitates adversus divinam Scripturam exhibet Elenchus Proleg. 1. c. 2. productus; adeò (inquam) horrendas, ut vel ipsis Ethnicis, non omninò corruptis, offensionem essent. Earum tamen praxim licitam allata faciunt principia Probabilistarum; quorum licet aliqui ex principiis proximis ac specialibus ea damnent, ex generalibus ac remotis principiis illis ea probant, honestantque, prout ostendimus.

794 Dicit quidem Terillus, non omnium probabilium opinionum usum esse certò licitum, sed solum usum opinionum certò practicè probabilium, non probabiliter probabilium dumtaxat. Qualiter dumtaxat probabiles sunt, si tamen probabiles, plurimæ ex opinionibus in memorato Elencho recensitis. Sed non omnes Probabilistæ in eo ipsi consentiunt; imò plures (quos pro doctis & probis Terillus habet) certò licitum censent usum opinionum probabiliter dumtaxat probabilium, ut vidimus Prolegomeno 1. c. 8. Nec ipse Terillus in eo sibi constat, sed cum proximè laudatis implicite eo ipso consentit, quò reflexas hæc maximas, velut moraliter certas tradit: *Lex abstinendi ab aliqua actione, eo ipso non obligat, quò non est certò & evidenter promulgata. Lex seu prohibitio incerta, parere nequit certam abstinendi*

obligationem, &c. Quia quamdiù non existentia legis seu prohibitionis, est probabiliter probabilis, lex seu prohibitio non est certa, nec certò promulgata.

CAPUT LXVI.

Decima-tertia ratio: quia doctrina de licito usu opinionis minus probabilis, &c. viam aperit ad dicendum (cum plerisque Probabilistis) cuique esse licitum sequi probabilem aliorum opinionem, dum falsitas ipsius non est ipsi vel fidei, vel evidenti ratione certa. Ad dicendum etiam cum Caramuele, omnem actum mihi esse licitum, quem vel fidei, vel ratione evidenti, mihi non constat esse illicitum. Utrumque autem ducit in monstruosam laxitatem.

Veritas antecedentis perspicua est ex dictis 795 Prolegom. 1. c. 8. & supra cap. 67. Utrumque autem in monstruosam ducere laxitatem, ibidem demonstratum est.

Præter ibi dicta hæc solùm observo 1.º. 796 nimium esse tribuere quatuor vel quinque Casuistas (quos omnes pios & doctos vocant Probabilistæ, etiam illos, quorum nimias laxitates Ecclesia reprobavit) asserere quòd hoc ipso quòd ipsi censuerint aliquid licitum, etiam si alii longè plures & sapientiores illicitum sentiant, illud per probabilem, ut vocant, auctoritatem suam, licitum reddant omnibus, qui evidenter non cognoverint ipsos errasse, ita ut securos reddant omnes toto Orbe homines, quibus non affulserit omnimoda certitudo de ipsorum errore. Quis enim tantum dedit ipsis privilegium? Et quid refert quòd alii omnimodam non habeant certitudinem de ipsorum errore, si equeidem urgentissima infra omnimodam certitudinem habeant fundamenta, ob quæ probabilissimè judicent ipsos errare? Hic honor (ait sapientissimè Thyrus Gonzales Soc. Generalis in lib. de recto usu opin. probab. dissert. 3. c. 3. n. 61.) solum debetur Scriptoribus Canonicis, ut securissimè possit quilibet illorum iudicium sequi, quamvis in contrarium ipsi occurrat ratio apparenter validissima, quæ ipsi videatur evidens. Debet enim credere, illam esse fallacem. Quia opponitur assertioni Scriptoris infallibilis. Et eadem mentis subjectio debita est S. Pontifici, ex Cathedra loquenti, & Conciliis Generalibus legitimis, in materia fidei & morum. Cæterum quando Scriptor, vel Scriptores sunt fallibiles, & aliquid affirmant in favorem libertatis contra legem, non solum non potest illos sequi, qui certum & evidens putat illos errasse; sed nec ille qui illos errasse credit ob rationes urgentes, quas manifestè cognoscit esse verisimiliores rationibus contrariis, præsertim quando ista rationes examinatæ sunt, & approbatæ à viris probis & sapientibus, majoris auctoritatis, quàm sint illi, qui favent libertati. Sequi enim homines

fallibiles errantes contra legem divinam, quando prudenter judico illos errare, magna imprudentia & temeritas est. Ego (inquit Aug. ep. 19. ad Hieron.) *solis in Scriptura libris, qui jam Canonici dicuntur, didici hunc honorem deferre, ut nullum eorum Auctorum, scribendo aliquid, errasse firmissimè credam. Alios autem ita lego, ut quamlibet sanctitate, doctrinâque pollant, non ideo verum putem, quia illi ita sentiunt, sed quia mihi, vel per illos Auctores Canonicos, vel probabili ratione, quod à vero non abhorreant, persuadere poterunt.*

797 Observo 2^o. ea quæ locis citatis dixi contra Caramuelem, confirmari à Thyrso Gonzales, hisce verbis: dicere quod non obliget, nisi ejus existentia sit cognita certò & evidenter ab operante, est res absurdissima, & quæ uno ictu innumera præcepta de medio tollit, & facit licitas res omnes, quæ in controversiam vocatæ sunt à Theologis. Unde sufficere scire, quod disputatur inter Theologos, an aliquis contractus sit illicitus, aliqua actio prohibita, ut statim, absque ullo scrupulo, possit quis ejusmodi contractum, & actionem exercere. Quia hoc ipso quod sciat, id vocatum esse in disputationem à Theologis, rectè inferre potest, non esse manifestum & evidens, quod sit prohibitum. Quia Theologi non vocant in quæstionem, an sint illicita, ea quorum malitia & prohibitio est omninò certa, & indubitata. Quis autem non videat hoc esse contra omnium Patrum & Theologorum mentem, qui, post longas disputationes & quæstiones, concludunt, tales & tales contractus esse illicitos, tales & tales actiones esse malas?

798 Et tamen in hanc monstrosam laxitatem prolapsi sunt Probabilistæ aliqui (etiam Terillus, ut vidimus loco relato) quasi vi consequentiæ. Ita enim disertè pronuntiavit D. Caramuel in Theol. fundam. n. 275. & n. 451. Edit. Lugdun. (ur eodem loco vidimus.) Neque defuerunt ei suffragia & subscriptiones quorundam Theologorum, qui tamquam probabilem approbarunt hanc assertionem, non obligare præceptum, cujus existentia non fuerit manifesta & evidens. Quasi iniquum sit, privare hominem libertate faciendi rem aliquam, nisi constet evidenter de existentia præcepti, quæ ipsum tali libertate spoliât.

799 Hactenus Thyrsus Gonzales, principium istud nobiscum deinde pluribus refellens, sicque concludens: ergo certissimum est non requiri ad obligationem præcepti, quod ejus existentia sit manifesta & evidens operanti; sed sufficit, quod prudenter judicet, vel judicare possit tale præceptum existere. Deus enim habet certissimum jus, ut homo faciat ejus voluntatem, quoties prudenter judicare valet, existere præceptum divinum, obligans ad operandum. Et sanè in Tribunali humano, si Petrus coram Judice præsentet instrumentum, vel aliud testimonium, quod Judex moveri prudenter possit ad judicandum, Paulum ei debere centum; si Paulus nihil opponat,

quo vim illius probationis elidat; nec aliquid in sui defensionem alleget, debet Judex in favorem Petri sententiam proferre, Paulumque condemnare ut solvat illa centum. Nec enim expectandæ sunt probationes omninò certæ & palmares; sed sufficiunt probationes valdè verisimiles. Ergo pariter, si, in Tribunali nostræ conscientiæ, occurrat vehemens motivum, ad credendum nos debere Deo alicujus rei executionem, si nullam habemus probationem in contrarium (quæ illius motivi vis elidatur) debemus judicare tale præceptum existere, & nos ipsos obligatos agnoscere ad rei executionem. Nam probatio illa vehementer movens ad ita credendum, dum non debilitatur probatione contrariâ, fundat judicium, firmum, absque prudenti hæsitacione de existentia præcepti. Ita ille. Similia habet Charlasius de opin. delectu c. 6. & 7. observans, quod illi qui putant se divinâ lege non teneri, nisi quando clara omninò sibi videtur, nec peccatum à se vitandum, nisi certum sit, nec sufficere opinionem de illo probabiliorem, ut voluntariè peccasse censeantur; similes sunt homini cæco, aut penè cæco, qui rectam viam sequi nollet, aut fossam declinare, nisi cum eas clarè cerneret. Cæcus namque, vel quasi cæcus est omne genus humanum, post primi hominis peccatum.

CAPUT LXVII.

Decima-quarta ratio: quia doctrina illa inutile vel parum necessarium reddit, & languescere facit studium Theologiæ Moralis.

Cum finis Theologiæ Moralis sit scire, quomodò formandi sint mores, & quomodò unumquemque oporteat vivere, idque scire absque dubio utilissimum sit, & valdè necessarium: absurdissimam oportet esse doctrinam, quæ scientiæ tam utilis, tamque necessariæ studium inutile reddit, vel parum necessarium.

Quod autem probabilitatis doctrina, hactenus impugnata, studium illius reddat penè inutile, vel parum necessarium, probatur 1^o. quia ubi totus penè finis alicujus scientiæ æquè facile, immò faciliùs, & compendiosius obtineri potest absque illius studio, quam cum illo, studium illius nec utile est, nec necessarium. Sed si ad rectè vivendum, & operandum, sufficit quæcumque opinio, etiam minùs probabilis de licito, cognita ut talis; totus finis scientiæ morali obtineri potest sine scientia morali (id est scientia veritatum moralium) adeoque sine studio illius, æquè facile, immò faciliùs & compendiosius, ac cum illo; per solam utique historicam cognitionem non veritatum, sed probabilitatum moralium, quæ longè facilior & compendiosior est scientiæ veritatum, minoreque indiget studio, nec tam magno ingenio, dummodo adit bona memoria. Cum ista namque historica cog-